

Jules Persynpad - 7,5 km

NGI: A 3474

Colofon

Redactie: Joke Bungeneers, Bart Janssens, Jef Verhaegen en Karen Wallebroek.

Onderzoek: Bart Janssens met medewerking van Joke Bungeneers (erfgoedlocaties).

Werkgroep: Stefan Crick, Chris De Ceulaerde, Julien Gillis, Tine Muyshondt.

Copywriting: Elise Vandoninck. Eindredactie: Bart Janssens. Opmaak: Hilde Jacobs.

Horecazaken: Broejkes (www.broejkes.be), Het Dorp (www.hetdorp.be), Den Moor (www.denmoor.be),

Café en parochiezaal het Gildenhuis (Pertendonckstraat 14), Golfclub Bossenstein (www.bossenstein.be).

Fruitleverancier: Guido en Greet Vets-Spits (Broechemhof 12, 2520 Ranst).

Merk je onderweg dat er een pijl beschadigd is of ontbreekt? toerisme@ranst.be.

Een initiatief van de raad toerisme Ranst in samenwerking met de erfgoedraad Ranst, Heemkundige Kring Bruchem en het GDC (www.documentatiecentrumranst.be)
V.U. Gemeente Ranst, Lode Hofmans, Venusstraat 27, 2520 Ranst.

ogenblik hoe snel hij eigenlijk reed. Van die wirwar van boordinstrumenten verstond hij toch niets.

Leo Persijn, "Jules Persijn en Broechem", in: : *De Toerist*, 1 april 1956.

Vorbij de boerderij neem je de straat links naar het beboste Broechemhof.

Sinds 1649 was dit kasteel in het bezit van Philippe le Roy, heer van Broechem en Oelegem. Deze uit Antwerpen afkomstige edelman voerde in opdracht van de Spaanse koning de onderhandelingen voor de Zuidelijke Nederlanden die tot de Vrede van Münster (1648) leidden.

Volg de straat tot je voorbij de U-vormige hoeve een paadje rechts kan inslaan. In de verte zie je de kerktoren van Broechem alweer opduiken. Steek de Bistweg over en volg het paadje tot je aan de Pater Domstraat uitkomt.

Het ideale moment om nog een sappige anekdote over Jules Persyn te vertellen. Ooit had de professor een 'geitje' in zijn stal staan. Bij nader inzien vertoonde het beestje echter verdacht veel kenmerken van een bok. Het arme dier moest het met de dood bekopen.

In mei 1928 werd er een waar 'Bokkenfeest' gehouden in de tuin van het huis in de Pertendonckstraat. De Lierse schrijver Felix Timmermans zorgde voor de rijst-pap en versierde alle menu's met zijn typische 'mannekes'.

'Bokkenfeest' (1928).

Bron: Letterenhuis Antwerpen.

Volg de Pater Domstraat naar links tot aan het kruispunt met de Kapelstraat, daar sla je rechtsaf tot aan het kerkhof.

Eén compliment durfikaanvaarden: Ik heb veel gewerkt in mijn leven. Geld en goed heb ik niet gezocht; eer en roem heb ik niet nagejaagd. Maar steeds heb ik mijn Roomsche Kerk en mijn Vlaamsche volk hartstochtelijk liefgehad! (Jules Persyn, 1928)

In 1916 aanvaardt Persyn een aanstelling op de universiteit van Gent, die door de Duitse bezetter was vernederlandst. Een paar dagen later neemt hij ontslag omdat er ook Duitse professoren zijn benoemd, maar het kwaad is al geschied en de misstap wordt hem na de oorlog zwaar aangerekend. Het duurt jaren voor hij opnieuw een vaste aanstelling en een inkomen krijgt, wat de professor teleurstelt en verbittert. Hij overlijdt ziek en overwerkt, op 10 oktober 1933, op amper 55-jarige leeftijd.

Het volledige gezin Persyn-Bloquaux (+/- 1933). Bron: Familie Persyn.

"Nooit was er in de kerk van Broechem zoveel volk te zien geweest"

Persyn krijgt een 'koninklijke' begrafenis in Broechem, waarop heel cultureel Vlaanderen aanwezig is. Hij ligt samen met zijn echtgenote Laura Bloquaux begraven op het ereperk van het nieuwe kerkhof, dat pas in 1932 in gebruik was genomen.

Via de parking van WZC Czagani en het Molengangeske kom je uit aan het Streep. Steek het Streep rechtover en volg het Molengangeske verder tot aan de G. Peeterstraat en sla rechtsaf. Even verderop zie je aan je rechterkant de ingang van het gemeentehuis, de laatste stop op je tocht.

Bij Persyns vijftigste verjaardag werden in Antwerpen, zijn geboortedorp Wachtebeke en zijn woonplaats Broechem grote festiviteiten opgezet. Beeldhouwer Ernest Wijnants maakte bij die gelegenheid een borstbeeld. Sinds 2004 staat een reproductie van dit beeld voor het gemeentehuis van Ranst in deelgemeente Broechem.

Persijn of Persyn?

In alle teksten en bronnen over Jules Persyn komen beide schrijfwijzen van zijn naam voor. De verwarring Persyn/Persijn ontstond al bij de geboorte van de kleine Jules: op zijn geboorteakte staat Julianus Josephus Persyn met een y geschreven. Op diezelfde akte schrijft vader Leo echter zijn eigen naam met ij (Persijn)! Bij de inschrijving in het bevolkingsregister in Broechem werd de familienaam genoteerd met 'ij', net zoals op de geboorteakte van de kinderen die na de verhuis naar Broechem nog het levenslicht zagen...

Deelgemeente Broechem

Jules Persynpad

In de voetsporen van een literaire professor

Tekening: Jos De Swerts (1923) - Bron: Letterenhuis Antwerpen.

Afstand	7,5 km
Start en einde	Onze-Lieve-Vrouw Geboortekerk, Broechem
Markering	Oranje met aanduiding 'Jules Persynpad'. Vanwege de ondergrond is de route niet geschikt voor buggy's en rolstoelgebruikers.
Monumenten en bezienswaardigheden	Onze-Lieve-Vrouw Geboortekerk, 't Spijker en de Fakkell, Villa 'De Vorstjens', Kapel van Onze-Lieve-Vrouw (Broddestraat), Huis Pertendonckstraat 38, Kapel van Onze-Lieve-Vrouw (Kapelstraat), Kasteel Bossenstein, Kasteel Broechemhof, Maalderij Dom, Huis met de Zwaluwen, graf en borstbeeld van Jules Persyn.

In de jaren '20 en '30 van de vorige eeuw kwam heel intellectueel Vlaanderen op bezoek in Broechem. In deze wandeling ontdek je waarom. Je volgt de sporen van Jules Persyn en zijn gezin door deze pittoreske deelgemeente van Ranst.

Jules Persyn (1878-1933) was zelf geen schrijver en toch gold hij in de eerste helft van de twintigste eeuw als een van de belangrijkste stemmen in de literatuur. Hoe dat kwam? Jules Persyn was enorm belezen en een van de beste literatuurrecensenten van zijn tijd. Ook als criticus bleef hij altijd minzaam en stijlvol. Daardoor verzamelde hij een krans geletterde vrienden rond zich, die geregeld naar Broechem afzakten: Karel van de Woestijne, Felix Timmermans, Ernest Claes, Stijn Streuvels, Jozef Simons, Cyriel Verschaeve en vele anderen.

Een criticus pleegt bij 't bespreken van een boek het te behandelen gelijk een strooper een konijn; gij pleegt het in uw handen te houden gelijk een duivenmelker een duiver of een duivin.

(dichter Jan Hammenecker aan Jules Persyn).

Jules Persyn samen met Ernest Claes, Marnix Gijsen en Felix Timmermans (1928).
Bron: Letterenhuis Antwerpen.

Vertrek aan de Onze-Lieve-Vrouw Geboortekerk

Het Ruusbroeckglasraam in de zuidgevel van de kerk is opgedragen aan Jules Persyn en zijn echtgenote, Laura Bloquaux.

Voorbij de dagbladhandel sla je de Juul Persynstraat in. Volg tot aan nummer 39: Villa 'De Vorstjens'.

"Het heeft aan een toeval, een zeer gelukkig toeval, gelegen dat we Broechemnaren geworden zijn"

Jules Persyn woont niet zijn hele leven in Broechem. Hij is afkomstig van Wachtebeke in Oost-Vlaanderen, daarna woont hij lange tijd in Antwerpen. Pas in 1922 verhuizen hij en zijn gezin naar Broechem.

Op zoek naar een ruimer huis voor zijn groeiende gezin komt Jules Persyn in de zomer van 1922 in Broechem terecht. Hij botst er op Villa 'De Vorstjens' en besluit er zijn zomerhuis van te maken.

Op een mooie zomerdag in juni 1922 waren we weer eens op de baan (...) We hadden die dag al verscheidene desillusies opgelopen. Alle bezochte

villa's waren véél te klein voor een bende als de onze er een was... (...)

In Ranst-Dorp had men ons gezegd dat er in het nabije Broechem een villa leeg stond, die voor een groot gezin wel geschikt zou kunnen zijn. Broechem: 3 kilometer. 'n Half uur gaans. We scharrelden onze moed weer bij mekaar en we trokken verder. (...) En daar stond, links aan een zijstraatje, even voorbij de kerk, midden een weelde van fruitbomen en midden een voorvaderlijke wildernis van allerlei onkruid, ons gedroomd zomerhuis "De Vorstjens".

Leo Persijn, "Jules Persijn en Broechem", in: *De Toerist*, 1 april 1956.

"Menier Persaan was nen dokter"

Toen zijn verhuiswagen op de Veurstjies voor de villa stilstond, slenterden nieuwsgierige burens er naar toe, kwansuis om een handje te helpen, doch meer om den inboedel te keuren, en malkander uit te polsen over degenen die de Broechemsche patatten met hen kwamen steken. 't Was een doctor, hadden ze gehoord.

"Ja, meske, maar geen dokter als de Vital of den Helsen", orakelde Lien van den Dikke, die het huis van onder tot boven had geschuurd.

Joz. De Voght, "Dr. Juul Persijn te Broechem", in: *Dietsche Warande en Belfort*, april 1928.

Volg de Juul Persijnstraat verder tot een T-kruispunt.

Sla rechtsaf de Broddestraat in.

Brodden betekent 'broddelen, slecht werken'. De Broddestraat heeft haar naam te danken aan de Broddebeek, bijgenaamd de 'zwarte gracht', die het afvalwater van het dorp naar de Kleine Nete leidt.

Onderweg kom je het Boomgaardkapelleke tegen.

De Broddestraat komt uit op de Pertendonckstraat.

Je ziet het huisnummer 38, het woonhuis van Persyn.

Groepsportret van de kinderen Persyn: "Het dozijn in 't gelid"(ca. 1928). Bron: Letterenhuis Antwerpen.

Wanneer het gezin Persyn in de zomer van 1922 naar Villa 'De Vorstjens' in Broechem verhuist, is het tiende kind, Agnes, onderweg. Na haar volgen er nog drie. 'De Vorstjens' is oorspronkelijk enkel bedoeld als zomerhuis, maar nog diezelfde zomer valt het gezin Persyn toevallig op het huis van notaris Anthoni in de Pertendonckstraat, en vestigt zich definitief in Broechem.

Aan de gevel hangt sinds april 1956 een bronzen gedenkplaat, een kunstwerk van de bekende beeldhouwer Albert Poels.

"Ginder, te Broechem, niet ver van de halte van den stoomtram..."

Dáár ligt ze, vooraan in 't dorp. Een dubbele deur steekt, als een borsthemd, wit in den rooden voorgevel die, links, uitloopt op een inrijpoort. Een ijzeren hekken schiet verder door langs den luthof, waarin ge, door de staven en 't bloeiend struweel het oog van een vijver ziet glansen.

Joz. De Voght, "Dr. Juul Persijn te Broechem", in: *Dietsche Warande en Belfort*, april 1928.

Zelfs nadat hij met zijn gezin en zijn bibliotheek naar het grote huis in de Pertendonckstraat is verhuisd, blijft Jules Persyn in 'De Vorstjens' zijn werkzolder betrekken: daar kan hij immers ongestoord werken en genieten van het uitzicht door het dakraam dat hij had laten installeren, Een raam als in het atelier van een schilder, waardoor hij kon genieten van het groots uitzicht op de Broechemse tuinen en boomgaarden ... (Leo Persijn).

Volg de Pertendonckstraat naar links en sla de eerste straat rechts in, de Kapelstraat.

Je wandelt voorbij de lagere school (voormalig klooster) en passeert alweer een kapel, gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw.

Na verschillende verbouwingen kreeg ze in 1759 haar huidige uitzicht.

"Mor ge kunt er mè klappen, 't is ginne staave"

De geleerde professor en zijn kroostrijk gezin zijn snel ingeburgerd in Broechem. Alle dagen woonde hij de H. Mis bij, zijn kinderen gingen hier ter schole, en het fleurig driemanschap Paul-Maurits-Albert rakkerde met de andere jongens van het dorp. Geen enkel inwoner zou nagelaten hebben Mr. Persijn te groeten, hetgeen hij dan beantwoordde met een hoofse buiging en zijn stereotype glimlach.

Arthur De Belser in : *Bijdrage tot de geschiedenis van Broechem*, 1963.

Blijf de Kapelstraat volgen tot voorbij de kapel. Neem de tweede straat links en volg het verharde weggetje. Je loopt nu parallel met de dreef die leidt naar het kasteel Bossenstein.

Je wandelt tussen serres, akkers en boomgaarden. Volg de verharde weg richting Bossenstein, niet de eigenlijke dreef tussen de bomen.

"Boer ben ik als gij, een letterkundige boer"

Jules Persyn stamt uit een landbouwersgezin. Zijn vader was handelaar in granen en meststoffen. Persyn is gepassioneerd door fruit, wat in een fruitdorp als Broechem natuurlijk wordt geapprecieerd. Bij elke oogst bezorgen zijn kinderen mandjes, dozen en kistjes met de fijnste producten van zijn hof aan huis bij zijn goede vrienden in de stad en elders.

Eens zijn we samen [met de fiets] naar Leuven gereden, waarbij Vader verkoos langs de binnenwegen te rijden. (...) Ouderen van dagen weten misschien uit ervaring van welke kwaliteit het wegdek van deze binnenwegen was in die jaren. Toen ik de grote kartonnen doos, die we met onze schoonste perziken gevuld hadden, aan Professor Scharpé aanbod, kon Mevrouw er alleen nog konfituur van bereiden.

Leo Persijn, "Jules Persijn en Broechem", in: *De Toerist*, 1 april 1956.

Hoe graag hij het ook wil geloven, zelf heeft Persyn helaas geen groene vingers: als hij geen beroep doet op een professional, is er aan het einde van het seizoen niet één vrucht te plukken! Zijn zoon Leo schrijft:

Even kinderlijk-naïef meende hij - de eeuwige boekenwurm - dat hij iets afwist van tuinieren. Hij schafte zich klompen aan om in de tuin te werken. Hij spitte heus met een echte spade, maar stak die maar half diep genoeg in de grond. Na hem moest de tuinier alles herdoen, maar het werd 'zijn' bed met worteltjes en 'zijn' bed wintersla.(...) Leo Persijn, "Jules Persijn en Broechem", in: *De Toerist*, 1 april 1956.

Steek het voormalige erf van de hoeve van Kasteel Bossenstein over, dwars over het golfterrein, het bos in.

De waterburcht Bossenstein is nu het hart van golfclub Bossenstein. Het laat-middeleeuwse complex wordt gedomineerd door de stoere donjontoren. Een eerste vermelding gaat terug tot 1346 als eigendom van Joannes de Busco of 'Van den Bossche'. Vandaar de benaming 'Bossenstein'.

Op het einde van het bos kom je weer op een verharde weg. Neem de weg naar rechts. Je wandelt nu een tijdje evenwijdig met de autosnelweg E 313. Daarna brengt een kasseiweg je tot aan de weg van Oelegem naar Broechem. Hou rekening met de gevaarlijke verkeerssituatie bij het oversteken! Volg na het oversteken rechtsaf richting Broechem.

Over de autosnelweg heeft hij nooit gereden, maar Persyn heeft wel een auto: een tweedehands Minerva, bouwjaar 1926, die onderhouden en bestuurd wordt door zijn schoonzoon, die ingenieur is.

Later, toen hij zich de weelde van een auto kon veroorloven, een auto die meteen dienstig kon zijn voor de "fruitzaak" – er werd namelijk ook fruit aan de man gebracht – liet hij zich soms voeren tegen honderdtwintig kilometer per uur. Hij vond dit zeer prettig. Maar Vader, die de voorzichtigheid in persoon was, vermoedde zelf geen